

PROTOCOL DE SIGNES D'ALERTA DE LLENGUATGE

Aquest document és un **protocol d'observació del llenguatge** dels infants de 2 a 6 anys per determinar si hi ha signes d'alerta respecte al desenvolupament típic del llenguatge. Aquesta eina ha de permetre identificar les dificultats que presenta un infant i valorar si es troba o no dins dels paràmetres d'evolució que li pertocuen per edat.

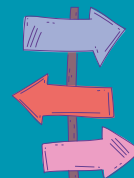
Quan desconexim la causa de les dificultats lingüístiques és **IMPORTANT VERIFICAR**:

- Que no hi ha cap alteració que interfereixi a l'**audició**. Si hi ha sospites: indicar a la família de l'infant fer una visita mèdica per descartar mucositat a l'orella mitjana que pugui limitar la seva audició, i/o una pèrdua auditiva no detectada.
- Assegurar-nos que no hi ha cap altre **trastorn** associat o altres dificultats comòrbides que puguin interferir en el desenvolupament del llenguatge neurotípic.
- Cal comprovar que no es tracta d'un retard a causa del **procés d'aprenentatge d'una segona o tercera llengua** (infants amb llengua materna estrangera) on els errors esperables no haurien de ser considerats patològics. En aquest cas, caldria donar temps a l'aprenentatge de la llengua i assegurar que s'estan aplicant les mesures universals i addicionals que pertocuin en el centre educatiu.

Per saber-ne més: **Error esperables en el procés d'aprenentatge d'una segona llengua.**

PROCEDIMENT A SEGUIR QUAN HI HA INDICADORS DE SIGNES D'ALERTA:

La Tutora/Especialista del centre educatiu observa un infant que sospita que presenta dificultats en el desenvolupament del llenguatge i ho comunica a la CAEI del centre educatiu (Comissió d'Atenció Educativa Inclusiva). Imprescindible haver passat el "**protocol de signes d'alerta de llenguatge**" i que surtin indicadors alterats que li confirmen les sospites.

La CAEI valora i proposa mesures universals o addicionals que poden aplicar al centre. En cas de que les mesures esdevinguin insuficients fa la proposta a l'EAP-Servei Educatiu perquè el valori, si cal.

L'EAP-Servei Educatiu fa la valoració i si detecta sospites raonables de dificultats greus de llenguatge, parla i/o comunicació i:

- Orienta al professorat aportant estratègies i orientacions per afavorir el desenvolupament del llenguatge oral de l'infant.
- Deriva al CDIAP, si cal.
- Deriva a pediatria d'Atenció Primària (perquè derivi a Logopèdia CatSalut o CSMIJ), si cal.
- Presenta demanda d'atenció al CREDA, si cal (a través del protocol de demandes establert dins del període de demandes del seu territori).
- Demana atenció de CRETDIC o CEEPSIR, si cal.

Per saber-ne més: **GUIA TDL 0-6**

Per saber-ne més: **GUIA APPA LLENGUATGE ORAL**

RECOLLIDA DE DADES

NOM I COGNOMS:

DATA NAIXEMENT:

CENTRE EDUCATIU:

NIVELL:

POBLACIÓ:

NECESSITATS EDUCATIVES:

TIPUS:

MESURES I SUPORTS AL CENTRE EDUCATIU:

SUPORTS I SERVEIS EXTERNS:

LLENGUA MATERNA (L1):

TEMPS D'ESCOLARITZACIÓ A CATALUNYA:

OBSERVACIONS I INFORMACIÓ COMPLEMENTÀRIA:

2 a 3 anys	EVOLUCIÓ TÍPICA	INDICADORS DE DESENV. ATÍPIC		OBSERVACIONS
FONÈTICA I FONOLOGIA	- Aparició progressiva de tots els fonemes. - Paraules amb diferents tipus d'estructura sil·làbica: CV (pa), CVC (sol).	Parla intel·ligible.	☐	
		Només s'expressa utilitzant un grup reduït de consonants.	☐	
		Només s'expressa amb vocals.	☐	
MORFOSINTAXI	- Inici de la frase simple. - Aparició de la frase coordinada. - Inici de les concordances de gènere i nombre i de la flexió verbal dels temps passat i futur. - Aparició de totes les categories gramaticals.	Aparició tardana de les primeres paraules.	☐	
		Substitució de la paraula pel gest.	☐	
		Producció de només dues paraules.	☐	
		Omissió de verbs, articles, preposicions...	☐	
SEMÀNTICA	- Increment del vocabulari a un ritme ràpid. - Comprensió de dues ordres seguides i de preguntes: Què? Qui? On? - Expressió dels verbs és/ està.	Repertori expressiu inferior a 50 paraules als dos anys.	☐	
		Adquisició lenta de paraules.	☐	
		Dificultat de comprensió d'ordres senzilles i de paraules del vocabulari bàsic.	☐	
		Ús d'onomatopeies acompanyades de suport gestual per referir-se a objectes i accions.	☐	
PRAGMÀTICA	- Ús del gest, la mirada i altres conductes no verbals per mantenir la interacció comunicativa. - Manteniment del tema de conversa.	Contacte ocular amb poca interacció amb l'interlocutor.	☐	
		Dificultat per expressar i entendre emocions mitjançant l'expressió facial i l'entonació.	☐	
		No mostra intenció comunicativa, desitjos ni interessos.	☐	
		Sembla que no entén allò que se li diu.	☐	

3 a 4 anys	EVOLUCIÓ TÍPICA	INDICADORS DE DESENV. ATÍPIC		OBSERVACIONS
FONÈTICA I FONOLOGIA	- Inici dels grups consonàntics CCV (pla). - Assoliment de tots els diftongs. - Ampliació del repertori fonètic.	Alteració de l'ordre dels fonemes o de les síl·labes.	☐	
		Dificultat en la producció de paraules de més de 2 síl·labes.	☐	
		Omissió de sons i/o síl·labes.	☐	
		Dificultat en la repetició de paraules.	☐	
		Persistència dels indicadors de l'etapa anterior.	☐	
MORFOSINTAXI	- Ampliació de la frase simple. - Ús de pronoms personals febles. - Ús adequat de les concordances de gènere i nombre i de la varietat de modes i temps verbals. - Aparició de l'oració subordinada.	Mínima evolució de les estructures sintàctiques.	☐	
		Alteració de l'ordre dels elements de la frase.	☐	
		Error en les concordances, en les flexions i en els temps verbals regulars.	☐	
		Dificultat de comprensió de preguntes bàsiques.	☐	
		Persistència dels indicadors de l'etapa anterior.	☐	
SEMÀNTICA	-Gran enriquiment de vocabulari: 900 paraules expressives, 1.500 comprensives. -Adquisició de conceptes per oposició. - Adquisició de paraules abstractes i categorials.	Vocabulari molt reduït.	☐	
		Coneixement i ús reduït de verbs.	☐	
		Dificultat per accedir al lèxic conegut.	☐	
PRAGMÀTICA	- Aparició de peticions d'aclariment. - Adequació del llenguatge segons amb qui parli. -Fa demandes verbals o no verbals. -És capaç d'iniciar la interacció comunicativa. - Hi ha intercanvis de mirades i gestos.	No fa demandes, ni verbals ni no verbals, el contacte ocular és irregular tant cap a l'interlocutor com als objectes.	☐	
		Respostes inadequades a preguntes que requereixen un ús no literal de les paraules	☐	
		Dificultat per entendre les interaccions del parlant.	☐	
		No assenyalava ni fa comentaris a partir dels objectes, ni mostra emoció ni acció, ni paraules, ni frases,...	☐	

4 a 5 anys	EVOLUCIÓ TÍPICA	INDICADORS DE DESENV. ATÍPIC		OBSERVACIONS
FONÈTICA I FONOLOGIA	- Assoliment de la pràctica totalitat dels fonemes. - Assoliment de la totalitat dels grups consonàntics.	Alteració de grups consonàntics. Tendència a simplificar la síl·laba a CV.	☐	
		Errors inconsistents: una mateixa paraula la pot produir de manera diferent i no es pot predir on farà l'error.	☐	
		Persistència del indicadors de les etapes anteriors.	☐	
MORFOSINTAXI	- Ús correcte dels temps verbals. - Ús d'oracions subordinades d'estructura més complexa. - Comprensió i expressió de frases amb l'ordre diferent de l'habitual.	Omissió i/o ús incorrecte de paraules funció (conjuncions, preposicions, determinants, pronoms...)	☐	
		Dificultat per adquirir la subordinació.	☐	
		Persistència dels indicadors de l'etapa anterior.	☐	
SEMÀNTICA	- Incorporació de paraules alienes a experiències directes i referents a sensacions, idees... - Repertori d'unes 2.000 paraules.	Dificultat per relacionar la paraula amb el seu significat.	☐	
		Dificultat per aprendre conceptes temporals i espacials.	☐	
		Abús de dèctics (això, aquí).	☐	
		Dificultat per evocar paraules que els porta a fer diferents tipus d'error.	☐	
PRAGMÀTICA	- Aparició d'habilitats conversacionals en funció de l'estructura i les exigències de la conversa: organització formal, manteniment del significat i adaptació als interlocutors. - Millora de la capacitat d'extreure informació relacionada amb teoria de la ment.	Intervencions insuficients, ambigües i, de vegades, poc rellevants.	☐	
		Dificultats en la participació conversacional i/o en la regulació del seu propi discurs.	☐	
		Té dificultats per parlar de esdeveniments no presents en el context.	☐	

5 a 6 anys	EVOLUCIÓ TÍPICA	INDICADORS DE DESENV. ATÍPIC		OBSERVACIONS
FONÈTICA I FONOLOGIA	- Domini de tot el repertori fonètic entre els 6 i 7 anys.	Persistència dels indicadors de les etapes anteriors.	☐	
	- Domini de les oposicions fonològiques.			
MORFOSINTAXI	- Perfeccionament de les estructures anteriors.	Substitució de la subordinació per la juxtaposició.	☐	
		Persistència dels indicadors de l'etapa anterior.	☐	
SEMÀNTICA	-Millora la capacitat de descripció per l'augment del vocabulari de diferents categories gramaticals: noms, verbs, adverbis, adjectius, preposicions... - Bona comprensió de relats, consignes, instruccions... -Primer vocabulari acadèmic. - Entenen el significat de paraules sinònimes, antònimes i polisèmiques.	Dificultat per adquirir paraules de diferents categories gramaticals.	☐	
		Dificultats de comprensió per literalitat i manca d'inferència.	☐	
		Dificultat per aprendre nous conceptes i vocabulari acadèmic.	☐	
		Dificultat per entendre els diferents significats de les paraules.	☐	
		Dificultat per etiquetar de manera diferent el tot i les parts.	☐	
PRAGMÀTICA	- Aparició d'habilitats discursives per fer narracions personals (coherència, cohesió i fluïdesa). - Millora de les capacitats per establir estats mentals propis i dels altres.	Dificultat per explicar experiències pròpies i, quan ho fa, les seves narracions són plenes de ruptures: manca d'informació rellevant, informació no pertinent, canvis de tema...	☐	
		Dificultats per entendre informacions més inferencials. Comprensió literal.	☐	